

TORONTÁL

Ara 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1 Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Az előfizetés ára: Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D Hirdetések díjazás szerint Megjelenik naponta délben	Ara 1 Din

Magyar—román és magyar—cseh tárgyalások.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, nov. 15.

Bethlen miniszterelnök megegyezett Genfben az utódállamok képviselőjével, hogy Magyarország rövidesen rendezze az utódállamokkal szembeni pénzügyi viszonyát.

Csehországgal már befejeződtek a tárgyalások, Olaszországgal pedig a befejezéshez közelednek.

Bethlen és Kállay legutóbb elhatározták, hogy fel kell venni a tárgyalásokat Romániával is, mert a magyar bankok és pénzügyi intézetek legnagyobb része erősen van érdekelve Romániában. A kormány kiküldötte Krész Károllyal, a Tébe igazgatójával ma délután utaztak Bukarestbe, hogy Magyarországnak a Romániával még fennálló bankközi tartozások és kölcsönök ügyét véglegesen rendezzék. Az ötös bizottság ezenkívül más gazdasági kérdésekben is tárgyal. Románia után valószínűleg az SHS államra kerül a sor.

Budapest, nov. 15.

Ma délután utazott Bukarestbe a magyar—román tárgyalásokra kiküldött magyar delegáció Wodianer Rezső rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter vezetésével. A tárgyalások nagyjából ugyanolyan keretek között mozognak, mint tavaly a magyar—cseh tárgyalások. Így előreláthatólag szóba kerülnek egyes pénzügyi és a békeszerződés végrehajtásáról szóló kérdések, bankletétek, községi és vármegyei alapok, alapítványok, levéltárak kérdése. Tervben van jogsegély egyezménynek megkötése is. Tárgyalnak ezenkívül Magyarország és Románia közötti kereskedelmi megállapodás létesítéséről is ezzel kapcsolatban a határmenti forgalomból folyó kérdések rendezéséről.

Budapest, nov. 15.

A magyar—cseh határforgalmi tárgyalások gyors ütemben haladnak. A budapesti külügyminisztériumban ma a magyar és cseh delegátusok átvették az egész határforgalmi egyezmény anyagát. Még a mai nap folyamán hozzáfogtak az egyezmény életbeléptetéséhez szükséges kölcsönös intézkedések és részletek megállapításához.

Smuts tábornok is...

London, nov. 15.

Smuts tábornok levelet intézett Stinneshez, amelyben az általános jóvátételi értekezlet mellett száll szíkra. Szerinte az értekezletet még akkor is meg kell tartani, ha Franciaország azon nem vesz részt.

A német-párt utolsó tiltakozása Dzsombolj elvesztése miatt.

Támadják az SHS. és a román kormányt. — A napokban aláírják a szerződést.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 16.

Az utóbbi napokban nagy érdeklődést váltott ki a bánáti határrendezés aktuálisává vált ügye. Mint ismeretes, a kormány végérvényesen határozott a bánáti határ sorára vonatkozólag és Dzsombolj, a gazdag iparáról és élénk kereskedelméről híres Kistemesvárt Romániának juttatta, Párdány és Módos ellenében.

A megegyezés — mint megtört — teljesen perfekt és csupán a megállapodásról szóló jegyzőkönyv megszerkesztése és aláírása von hátra. Trajanescu román ezredes, a szerb—román határrendező bizottság tagja Beogradban tartózkodik, ahol Kalakatovity tábornok és Petkovity ezredes, szerb határrendező delegátusok segítségével megtiltálja a tárgyalások eredményéről szóló jegyzőkönyvet. Az SHS delegátusok állandó összeköttetésben vannak a külügyminisztériummal és ennek intervencióhoz szigorúan ragaszkovák járnak el, viszont a román kiküldött érintkezésben áll a román követséggel és onnan kapja az instrukciókat. A jegyzőkönyv elkészültét a napokban várják. Amint a bizottság befejezi munkáját, azonnal megtörténik a szerződés aláírása.

Dzsombolj elvesztése nagy elégedetlenséget keltett a németiség körében. A német képviselő klub nyíltan kifejezést is adott annak, hogy a kormány bánáti határren-

dezésével cseppet sincs megelégedve. Mivel eddigi intencióinak, melyek a kormány elhatározásának megmásmítását célozták, nem volt meg a kívánatos eredménye, a párt elhatározta, hogy november 17-én, szombaton, összes vajdasági helyi szervezetének bevonásával tiltakozó népgyűlést tart Dzsomboljon. A gyűlésen Krafft István és Neuner Vilmos dr. országgyűlési képviselő a politikai helyzetet ismerteti, utána pedig beszámolnak a kormány elhatározásáról. Bizonyosra veszik, hogy az összes szervezetek delegátusokat küldenek a népgyűlésre, hogy utolsó nyomást gyakoroljanak a kormányra szándékának megmásmítására.

De nemcsak a németiség részéről vannak elégedetlenségek a határrendezés ügyében, hanem hasonló hangok hangzanak el Romániában is. A román sajtó élesen támadja a kormányt, amiért oly kis engedmények árán egyezkedett ki az SHS állammal. A Bukarestben megjelenő „Diminjaca” című lap Pacori államtanácsos tollából cikket közöl, amelyben azt írja, hogy Módos és Párdány községekért cserébe Vrsacot, Bela Crkvát és Alibunárt kellett volna követelniük.

A két ország kormánya kimondta az utolsó szót a tiltakozások bármelyik részéről is jöjjenek — mondják a politikai körök — már későn érkeznek.

A bánáti vámspeditőrök egységes tarifája.

Jóváhagyás végett elküldötték a fővámmigazgatóságnak.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, nov. 16.

A bánáti kereskedelmi- és iparkamara igazgatósága és felügyelőbizottsága ülést tartott a kamara hivatalos helyiségében, amelyen különféle folyóügyeken kívül több nagyobb fontosságú kérdést is tárgyalt. Többek között ezen az ülésen került szógyegre a vámspeditőrök tarifája, mely már régóta vár megoldásra.

A kamara igazgatósága az összes bánáti vámspeditőrök részvételével és hozzájárulásával pontos árszabást dolgozott ki, melyben a legnagyobb részletességgel megállapítja a különféle vámeljárásokért

szedhető díjakat. A tarifa jóváhagyása után lép életbe és a kamara egész területére, tehát Torontál-Temes megyében lesz érvényes.

Az új árszabást elküldötték a fővámmigazgatóságnak jóváhagyás végett. Amint a központi fővámmigazgatóság kedvező határozata megérkezik, kinyomatják és az összes gyárosoknak, nagyobb kereskedőknek megküldik, hogy tájékozódást szerezhessen a megállapított díjakról.

Borzalmas öngyilkosság. Budapestről jelentik: Szuchányi Lajos hadbíró-ezredes fia, aki nemrégiben mozsizínész lett, a tükör előtt elvágta nyakát. Amikor édesanyja segítségért kiáltott, leugrott az emeletről. A szerencsétlen fiu szörnyen halt. Tettét szerelmi bánatból követte el.

Amnesztia Bulgáriában.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Szófia, nov. 15.

A minisztertanács elhatározta, hogy általános amnesztiát ad a legutóbbi agrár- és kommunizmozgalmak résztvevőinek. Az amnesztiát július 9-ikétől október 15-éig terjedő időre szól. Csupán a mozgalom vezetői és a főbb felbujtók képeznek kivételt a kegyelmi rendelkezés alól, ezeknek száma azonban alig husz.

Az amnesztiáról szóló törvényjavaslatot a következő ülészak elején az új kamara elé terjesztik.

Elhalasztják a szkupstina megnyitását.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 15.

Mivel a budget vitáját még nem fejezték be és annak letárgyalása hosszabb időt vesz igénybe, másrészt mert a képviselők egyrésze még Beogradban tartózkodik, politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a szkupstina megnyitását elhalasztják. Eredetileg 20-ikára kontemplálták a megnyitó ülést, az újabb kombinációk szerint azonban a szkupstina csak 24-én kezd meg munkáját.

Véglegesen elfogadták a lengyel-SHS. gazdasági szerződést.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Varsó, nov. 15.

A lengyel parlament mai ülésén a jugoszláv lengyel gazdasági konvenció szentesítéséről szóló törvényt második és harmadszori olvasásban egyhangulag elfogadta. Az összes képviselők, valamint a kormány tagjai lelkes ovációban részesítették az ülésen jelenlévő SHS állambeli képviselő-vendégeket.

Az Ulain-ügy fejleményei.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, nov. 15.

A „Tözsdei Hírlap” arról értesül, hogy az ügyész az Ulain-ügyben tanuként megidézi Hetényi főkapitányhelyettes, a nyomozás irányítóját. Meg kell ugyanis állapítani, hogy Dörmer besugója volt-e a rendőrségnek, vagy pedig agent provokatóri szereplését csak akkor kezdte, amikor megijedt a részletektől az Ulain-puccs megbeszélései során.

Ferdinánd király a román Bánságban.

A „Torontal” tudósítójának távirala

Temesvár, nov. 15.

Ferdinánd román király és kísérete Arad és Temesvár meglátogatása után Kisbecskerek és Óvár községeken keresztül Billédre utazott. Az egész utvonalon díszes póznákkal, zöld girlandokkal volt feldíszítve. Billéden dr. Lutai Livius főbíró üdvözölte a királyt, majd Mann Jakab községi bíró mondott németnyelvű üdvözlő beszédet.

A király megtekintette a község-házát, ahol a jegyzővel szívélyesen elbeszélgetett. Később annak a nézetének adott kifejezést, hogy egy polgári házat szeretne megtekinteni. Kíséretével együtt Tóres József jó módú magyar gazdálkodó házához megegyeztetten a gazdaságot és elragadtatással nyilatkozott a példás rendről és tisztaságról. A házigazda bemutatva a királynak nyolcvanöt éves édesapját, akivel percekig elbeszélgetett, majd a magas vendéget látó gazda családjának kíséretében a ház előtt várakozó autójához ment, ahol meleg kézzorítással buszított el a család minden tagjától.

Billédről a király autójával programon kívül Pécsak községbe hajtatott. Eddig ugyanis kizárólag német községeket látogatott meg és kívánsága az volt, hogy egy román községet akar látni. A színromán községben meleg fogadtatásban részesítették a királyt.

Innen a király autójával visszafordult és Lovrinba hajtatott. Felűnt a királynak a csinos községben tapasztalt szép rend és a katolikus templom előtt felállított gyönyörű diadalkapu. Itt Jung Miklós bíró és sórő Liptay Béla üdvözölték a királyt. Dr. Reuter, a lovri kerület képviselője felvilágosításokat nyújtott az ottani állapotokról, a terméshorról és a gazdasági helyzetről.

A király ezután érdeklődött dr. Reuter képviselőtől, hogy merre van Zsombolya község, majd azt kérdezte, hogy Lovrinból lehet-e közvetlenül Budapestre utazni. Amikor azt a felvilágosítás: kaptá, hogy közvetlen összeköttetés nincsen, a következőket mondotta:

„Reméljük, hogy hamarosan meglesz a közvetlen összeköttetés, hiszen mi jó barátságban vagyunk a magyarokkal!”

A hercegek öröksége.

Status pármái herceg pere.

Párisból jelentik: Illés pármái herceg franciaországi birtokait a háború idején elkobozták. Sixtus pármái herceg, francia állampolgárságára hivatkozva, most bejelentette igényét a chambordi birtokra és per útján igyekezett igényének érvényt szerezni. Nem rég keresetet adott be a bloisi törvényszéknél, amelyben arra kérte a törvényszéket, hogy semmisítse meg az osztrák udvar főudvarnagyi hivatala előtt 1910. április 15-én létrejött örökségi egyezséget, mely a chambordi királyi uradalom Illés hercegnek biztosította, és állapítsa meg, hogy Illés herceg a tulajdonjogot elvesztette.

A törvényszék Sixtus herceg kérelmét elutasította, mire a köztársaság ügyésze a chambordi ingó és ingatlan vagyonok likvidálását javasolta. A törvényszék január 9-én fog a javaslatról határozni.

Vámkonferencia lesz Becskereken

Bevonják az összes kereskedelmi egyesületeket. — Gyárosok és kereskedők is résztvehetnek az ülésen.

Becskerek, nov. 16.

A fővámigazgatóság, hogy szakképzettebb tisztviselőkkel rendelkezhessenek a vámhivatalok, Beogradban egy éves vámkurzust nyitott, amelyen minden fiatalabb vámtisztviselő résztvenni tartozik. A tanfolyamon, melyen egy beogradi egyetemi tanár fog előadni, a főszó az áruismeretek elsajátítására fektetik.

A fővámigazgatóság, hogy módjában legyen tudomást szerezni az elvámolásnál mutatkozó nehézségekről, elrendelte ezenkívül, hogy minden nagyobb vámhivatalban, ahol ötnél több tisztviselő van alkalmazásban, a főnök elnöklété alatt havonta kétszer konferenciát tartsanak, amelyen résztvenni kötelesek az összes vámtisztviselők és meghívandók a kereskedelmi- és iparkamarák, kereskedelmi- és ipartestületek és a kamara vagy más kereskedelmi egyesületek által kijelölt gyárosok és kereskedők. A gyűléseken a felsoroltakon kívül résztvehetnek más érdeklődők is.

A konferencián megbeszéljük a törvény és rendeletek keretén belül életbe léptethető könnyítéseket

és megtárgyalják a vámolási eljárás gyorsításának módját. Napirendre hozzák ezenkívül mindazokat az ügyeket, melyek vámolással kapcsolatosak és helyes megoldásuk aktuálissá válik. A vámhivatali főnökök kötelesek az ülésekről jegyzőkönyvet vezetni s azt minden hó utólján a fővámigazgatóságnak beértesíteni.

A rendeletnek megfelelően a becskereki vámhivatal is, ahol tudvalevőleg öt hivatalnoknál több dolgozik, rövidesen összehívja első konferenciáját. A helybeli vámhivatal a bánati kereskedelmi- és iparkamarával egyértelműleg fogja meghatározni, hogy mely napon és időben volna legcélszerűbb az ülés megtartása.

A becskereki kereskedőknek és gyárosoknak a konferenciák által módjában lesz, hogy a vámhivatali közegekkel közvetlenül érintkezzenek s közösen megbeszéljék azokat az ügyeket, amelyeket eddigelé célszerűtlennek találtak és megtárgyalhatják a reformokat, melyeknek bevezetését szükségesnek látják.

Új rendszert javasolnak a kereskedelmi fizetéseknél.

A gyáriparosok bánati szövetségének igazgatósági ülése

Becskerek, nov. 16.

A bánati gyáriparosok szövetsége igazgatósági ülést tartott a Lloyd-különműben, amelyen vidéki igazgatósági tagok is részt vettek. Az ülésen elsősorban megállapították a folyó év költésgévetését ennek megváltása után ártértek a napirend fontosabb pontjainak megtárgyalására.

Az első érdekesebb tárgy volt a beszámoló a bánatsági szövetség és a beogradi központi szervezet eddigi működéséről, melyből kitűnt, hogy úgy a bánatsági fiók, mint az országos gyáriparosi szövetség szép munkát fejt ki.

A második pont a tökmag kivitelének betiltása volt, mely ügyben a szövetség véleményét kérték ki. A szövetség hozzájárult a beogradi központi egyesület előterjesztéséhez, hogy a tökmagot a jövőben csak a délszerbiai vámhivatalok szállíthassák külföldre, hogy ezáltal az ország felsőbb részéből megnehezítsék a kivitel s biztosítsák az olajgyáraknak szükséges nyersanyagot.

Az 1923—1924. évi pénzügyi törvényre vonatkozólag a szövetség nem mondhatott véleményt, mert egyes ujságírók kivonatos közlésén kívül a törvény szövegét, melyet több ízben már módosítottak is, az igazgatóság nem ismeri.

Az utolsó pont egy javaslat volt, mely a kereskedelmi fizetéseknél új rendszer bevezetését indítványozza. A szövetség igazgatósága ebben az ügyben úgy döntött, hogy a tervezet sokszorosítja s kiadja áttanulmányozás végett az összes igazgatósági tagoknak. A javaslat felett így csak a legközelebbi igazgatósági ülés fog határozni.

HIREK

Fokozottabb felügyelet a vasutnál. Beogradból jelenti tudósítónk: Az utóbbi időben sürűn fordultak elő súlyos kimenetelű szerencsétlenségek a belföldi vasutvonalakon. Jankovity Velizár dr. közlekedésügyi miniszter a gyakori szerencsétlenségek elkerülése végett szigorú rendeletet adott ki, amelyben fokozottabb felügyeletet ír elő.

Halálozás. Mint részvétellel értesülünk Gyenes Viktor dr. ügyvéd és Gyenes Hugó olajgyári főtisztviselő édesanyja tegnapi elhunyt. Temetése ma délután két órakor megy végbe az Aleksandrova-utcai gyászszobából.

Petrov és Petar Nyegos tartozása. Beogradból jelenti tudósítónk: Petrovics Petar Nyegos, Nikita, volt montenegrói király fia tudvalevőleg Beogradban él, mint tartalékos tábornok. Olaszországi tartózkodása alatt egy olasz bank tizezer líra kölcsönt folyósított a hercegnek, amellyel a mai napig tartozik. Az olasz bank most egy beogradi ügyvéd útján visszaköveteli a tartozást a hercegtől.

Törökországban is munkanélküliség. A kivándorlási iroda figyelmezteti a kvándorolni készülő munkásokat, hogy ne üljenek fel azon híreknek, hogy Törökországban bőséges munkalehetőség van. Törökországban nagy a munkanélküliség s a bevándorlónak még reménye sem lehet, hogy egyhamar munkához jut.

Legegett olasz műemkek. Rómából jelentik: Nápolyban múlt éjjel a művészet pótolhatatlan kárával járó esemény történt. A világhírű San Carlo Ala Roma történelmi emlékezetű templom rövidzárlat következtében kigyuladt. Az ősrégi főoltár, a nagyszerű orgona és a XIV-ik századból származó márványkereszt elpusztult. Az anyagi kár is megbecsülhetetlen.

November 17-ikének megünneplése. Holnap lesz öt éve annak, hogy a szerb hadsereg bevonult Becskerekre. Ez alkalommal mint megirtuk, fényes ünnepségek keretében ülk meg az évfordulót. A munkaidőre vonatkozólag úgy rendelkezett a hatóság, hogy szombat délelőtt tíz órától tizenkettőig munkaszünetet kell tartani, mely úgy az üzletekre, mint az összes műhelyekre nézve kötelező. Ma délutántól kezdve pedig azok, akiknek nemzetiszínű zászló van a birtokukban, kötelesek azt házukra kitűzni.

Elfogott sikkasztó. A novisadi „Délbácska” írja: A becskereki rendőrség megkeresésére a novisadi rendőrség letartóztatta Georgije Semanjakov orosz menekült napszámost, aki egy becskereki közhivatalban nagyobb összegű pénzt sikkasztott és Bulgáriába akart szökni. Megmotozásánál igen csekély összegű pénzt találtak csak. Rendőri fedezettel elkísérték Becskerekre.

A hírrel kapcsolatban érdeklődünk Semanjakov büne iránt. A kapott felvilágosítás szerint az orosz menekült egyik ismerőse nevében annak megbízásából felvette az államtól járó támogatási összeget s azzal elűnt Becskerekre. Az el-sikkasztott összeg meghaladja a kétezerharmincz dinárt. Semanjakov tehát nem közhivatalból sikkasztott, hanem egy orosz magánzemélyt károsított meg.

A bukaresti robbanas áldozatai. Bukarestből jelentik: A Domnesti-erődben történt robbanásról hivatalos jelentést adtak ki, amely szerint a halottak száma 10 és közülök kettő erdélyi és három bánatsági származású. Vasárnap egész nap folyt a tűzoltási munkálatok és csak a késő esti órákban sikerült a fővárost fenyegető tűzveszélyt elhárítani. A mentők az áldozatokat a felismerhetetlenségig szénné égve találták a romok között. A vizsgálatot Pilchiu tábornok, Lupás ezredes és Munteanu hadügyi államtitkár vezetik.

Országos telefonjegyzék készül. A zagrebi postaigazgatóság a jövő év elején országos telefonjegyzéket ad ki, mely régóta érzett hiányt fog pótolni úgy a magánhasználatban, mint a közgazdaságban.

Ünnepi istentisztelet. A szerb hadsereg bevonulásának ötödik évfordulója alkalmából az izraelita templomban az ünnepélyes istentiszteletet szombaton, november 17-én délelőtt fél 10 órakor tartják meg.

Új eljárás a rozsdasodás ellen. Számokban ki sem lehet fejezni, hogy mennyi érték vesz kárba a vas és az acél rozsdasodása folytán. A technikai fejlődés egyik legfőbb célja, hogy sikeresen küzdjön a pusztítás ellen. Vastárgyainkat eddigelé rendszeresen úgy védelmeztük a rozsdá ellen, hogy befestettük őket, vagy pedig, hogy galvanoplasztikai uton vékony cinréteggel vontuk be. Most arról értesülünk, hogy Angliában új módját találták ki a rozsdá ellen való védekezésnek. A vastárgyat elektrolitikus uton vékonyan, 1—2 ezredrés milliméter vastagságú kadmiumréteggel vonják be. A kadmium a vassal olyan ötvözteté egyesül, ami beláthatatlan időkig megvédi a vasat a rozsdától.

* Vas- és fémöntvényeket Krauss-nál, Veliki Becskerek. — Telefon-szám 329.



Személyi változások a jegyzői karban. Behring Kristóf lazarevoi községi jegyzőt áthelyezték Klekre, helyébe Lazarevora Milicity Milán volt bótosai jegyző került. A kleki jegyzőt, Bene Gézárt Martinicára helyezték át, az eddigi martinicai jegyzőt, Schaub Jánost pedig nyugdíjazták. Ugyancsak nyugdíjazták Schwartz József németécskai jegyzőt, akinek állását Manojlovity Jovan szerbaradáci jegyzővel töltötték be. Szerb Aradára Szmodality Franjo kikindaj törvényszéki jegyzőt nevezték ki községi jegyzőnek.

A bánati gyáriparosok szövetsége felkéri összes tagjait, hogy ha a beogradi Centrala Industrijskih Korporaciját (gyáriparosok központi szövetségét) kéri fel intervencióra valamelyik hatósághoz beadott kérvényük ügyében, ugy küldjék be minden egyes esetben a benyújtott kérvény másolatát is a központba, hogy ezzel annak munkáját megkönnyítsék.

A zsidó kultúrától való felvilágosítás. A zsidó kultúrától való felvilágosítás érdekében este tartotta ezidei második felolvasó estélyét, amely alkalommal Böhler Hugo tartott előadást „A zsidó kultúra fénykora Spanyolországban” címmel. A tudós előadó nagy felkészültséggel, lebilenséggel előadásban ismertette a spanyolország zsidó kultúráját és előadásának magas színvonalával, stílusának lendületével és gazdag színezésével frentikus hatást ért el. Nagyszerű előadását Vollák Gyuláné és Havas Margit kitünően előadott szavallatokkal illusztrálták, akik Gabirol, Ezra és Halévi költeményeiket adták elő. Makai Emil, Patai József és Kiss Arnold fordításában. Mindkét szavalló tökéletes átértéssel és művészi bensőséggel interpretálta az előadott költeményeket. A közönség, amely az előadó termet zsufolással megtöltötte, meleg elismeréssel adózott a szereplők mindegyikének.

Országos vásárok. Debeljásán 16., 17. és 18-án, Temerinben 18-án, Sentán 18. és 19-én, Bavanistén 20. és 21-én országos vásárt tartanak.

Menyit ir Kipling öt dollárért. Tudvalévő, hogy Rudyard Kipling híres angol író pályáját mint „riporter” kezdte Amerikában, egy jelentéktelen és rossz napilapnál csak lassan emelkedett fölfelé; erre az amerikaiak, kik igazi demokráta, szívesen emlékeznek. Kiplingnek rengeteg tisztelője is van az Egyesült-Államokban. Pár nappal ezelőtt Kipling levelet kap egy chicagói bámulójától, mely így szól:

— Kedves mester, azt közlik velem, hogy ön minden leírt szaváért egy dollár tiszteletdíjat kap. Majdnem minden irodalmi és művészeti hírességtől van már levelem és szeretném, ha meglenne az ön aláírása is. Itt küldök öt dollárt. Legyen szíves és írjon nekem érte pár szót.

Az író nem kérette magát. Azonnal leült és az alábbi levelet intézte az amerikaihoz:

— Engedje meg, hogy üdvözöljem önt.

Öt szó. Öt dollárért. Az aláírása azonban elmaradt. Az még két dollárba került volna.

Az amerikai bizonyára nem is haragudott meg érte: ez az üdvözlés feltétlenül „korrekt”.

Halálos végű vadászat.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 16.

Tragikus végű eset történt a szomszédos Novi Itebej (Magyar Ittebe) községben, melynek a falu egyik jómódu földbirtokosa, Asztalos Imre községi pénztárnok esett áldozatul.

Asztalos az első éjszakát átmulta Körtesi Mihály kereskedővel és Balogh János községi irnokkal. Reggel szolgálójával befogatott s kiment barátával vadászni az ittebeji határba. Tizenegy óra felé tértek vissza és erősen dőlfelé járt az idő, amikor a község határába érkeztek. Az egyik dűlőt melletti kútnál megállították a kocsit és Balogh Körtesivel együtt leszállott, hogy a kútnál szomjukat oltsák. Alghogy a kúthoz értek, hirtelen fegyverdörrenésre riadtak fel. Amint a lövés irányában a kocsit felé pillantottak, rémülten vették észre, hogy a pénztárnok ülő helyzetéből előre bukik. Odasiettek, de barátjuk életét már nem menthették meg. Néhány perc leforgása alatt meghalt. A golyó testének nemes részét rongcolta szét és feltétlenül bekövetkező halált idézett elő.

Hogy a fegyver hogyan sült el, azt nem lehet pontosan megállapítani. Valószínű az a feltevés, hogy a tragikus véget ért pénztárnok meg akarta igazítani a fegyvert s ezáltal esattant el az éles töltéssel ellátott vadászpuska ravaszja.

A beeskereki királyi ügyészség, mivel bünesetet nem látott fennforogni, a boncolás mellőzésével megadta a temetési engedélyt.

A szomorú véget ért tekintélyes községi pénztárnok iránt általános részvét nyilvánul meg Novi Itebejen.

SZINHAZ.

„Csókvásár” és „Lotti ezredesei”. Zsufolt ház, lelkes közönség, sok taps és elismerés — ezek voltak a külső jele az önkéntes tüzoltótestület által rendezett tegnapi műkedvelői előadásnak. És tegyük mindjárt előljáróban hozzá: a nagyszíri vezetést zenekar, élén a fáradságtól kiváló tehetségű dirigenssel, Ripka Imrével, a gondos rendezés, amely Deutsch József körültekintését és hozzáértését dicséri és végül az egész górdülékény, lendületes előadás a közönség hálás tüntetésére mindenképpen rá is szolgált. A szereplők mindegyike tanujelét adta tudásának, tehetségének és annak a gondos, kedveléssel elmélyedésnek, amely nélkül a műkedvelő sem tudja helyét a színpadon megállni. Élet és derű sugárzott a színpadról, az énekszámok mindegyike tökéletes sikerrel hangzott el, a táncszámok pedig valósággal elragadták a közönséget. És itt nem hagyhatjuk említés nélkül Kruesai Erzsikét, a beeskereki származású kiváló táncművésznőt, aki a táncokat betanította s aki ezúttal a maga művészetéből adott kölcsön a szereplőknek és így közvetve nagyban hozzájárult az est tagadhatatlanul nagy sikeréhez.

Ha ezek után a szereplőket még név szerint s megemlítnék, csak a régi szokásnak tesszük eleget, mert a műkedvelők mindegyike egyformán szolgált rá a legteljesebb elismerésre. A „Csókvásár” e. operettben Oláh Jolán tűnt fel bájos és roppant megnyerő lényével. Minden mozdulata sikkes volt, éneke, játéka egyformán nagyon tetszett. A közönség percekig ünnepelte. Özy Kovácsné szerepében Gintner Kató mutatkozott be a legelőnyösebb oldalról és ezúttal őt is legjobb műkedvelőink sorában kell említenünk. Ágh Ius kitünő alakításával óriási sikert aratott, melyet pompás játékkal méltán meg is érdemelt. Reméljük, hogy nevével a jövőben gyakrabban találkozunk a színpadokon.

A férfiak közül Vastag Mihálynak volt őszinte, jól megérdemelt sikere és teljes illuziót keltett józsi játékaival Buttél Domonkos,

ez a bevált tehetségű műkedvelőnk, nemkülönben Gomilkovics József, aki jellegzetes játékaival ujjból szaporította eddigi sikereinek számát. Kisebbszerepekben Tóth Irént és Schitber Laurát láttuk szívesen a színpadon és nagy hatást ért el Szebasztian Gizzi, Eleven Irén, Lehner Erzsiké, Molecz Zsófi, Sztojano-vics Emma és Hoff Lujza kitünően előadott táncszáma, melyet a közönség zúgó tapsviharral honorált és kétszer is megismételtetett.

A „Lotti ezredesei”-ben Czinner Anikó, ez a színpadra termett, igaz primadonna-tehetség aratott nagy és emlékeztető sikert. Graciózus táncát, izléses toalettjét, minden szavát és mozdulatát nagy tetszés kísérte. Kitünő volt Kitty szerepében Szöllőssy Kató, akinek játéka a legjobbak közül való volt. Gintner Kató Harriett szerepében is tehetsége javát adta és Gomilkovics József, valamint Buttél Domonkos ezúttal is tökéletes játékkal járultak hozzá az együttes sikeréhez. Buttél tegnapi alakításával messze kinőtt a műkedvelőktől elvárható keretből s felejtethetetlen nagy sikert aratott. A közönség percekig ünnepelte. Trebies Leo szintén kitünően festett a rajab szerepében, amely ennek az ismert tehetségű műkedvelőnek egyik leg-sikerültebb, játékaiban, táncban legjobb alakítása Róth Béla a színpad-igazgató szerepét magragadta sok egyéni vonással. Mayer Mariska pedig kedves és megnyerő szobalány volt. A kisebb szerepek Weber Istvánnal, Eleven Irénkével, Jankovits Istvánnal, Kovács Istvánnal, Vastag Mihálynál és Deutsch Józsefnél a legjobb kezekben voltak.

A közönség egy kitünően sikerült este emlékével hagyta el a színházat.

Magyar színészyerek karrierje.

Beeskerektől — Stockholmtig a siker útján.

(Budapesti levél.) Nap-nap után ott jár a körut egyik fényes kávéházában, hosszú ősz fűrtéivel Hatvani Ede, a vidéki színpadok, köztük a beeskereki színház egykor ünnepeit baritonistája és népszínműneke, akinek a szintén jónévű Lévai Berta, immár nyugdíjas operettprimadonna a felesége. Az ő fiuk, a ma tizenhétéves esztendő Hatvani János, aki életének első nyolc-tíz esztendejét a szüleivel együtt vándoruton töltötte. Beeskereki tartózkodásuk alkalmával az Eötvös-utcában laktak, ahol a kis Jánosra még ma is élénken emlékeznek. A fiu, hol gyermekszerepeket játszott, hol rajzolgató, mint azt az apjától látta, akinek sok sikerült rajzát még ma is őrzik a legtöbb vidéki város színházában, a díszletek hátán, meg az öltözők falán, ahová, ha jó kedve volt, egy-kettőre lepnagálta egyik-másik pályatársát.

Szóval a kis ember rajzolgatót és a képeit mindenki megcsodálta, a szülei meg szépen felnevelték. De a színészetbe való vonzódása s kiütögetett belőle és a sok vidéki gyermekszerep után egyszerre csak hatalmas feladat kínálkozott számára. Jónéhány esztendővel ezelőtt a Molnár Ferenc „Pál-terem” című közönséges diákra volt szűkebb, aki

* **Atulásokat és csekkklirásokat** a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére **valutabiztosításokat legutányosabban esz-** **szőlő a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronazálló épület. Telefon: Pénztár 16 Vezérigazgató 52.**

Közzgazdaság

Csehszlovákia buzabehozatalra szornul. Prágából jelentik: A földmívelésügyi miniszter egyik legutóbbi parlamenti beszédében kifejtette, hogy Csehszlovákia két és fél millió métermázsza buza behozatalára kényszerül. Más gabonafélékben aktív a köztársaság, sőt minis kárva, hogy nagyobb mennyiségű árpát exportálhat.

Belföldön állítják elő az új postabélyegeket. Beogradból jelenti tudósítónk: A pénzügyi bizottság megegyezteté afelett, hogy a postabélyegeket belföldön állíttatja elő, mivel a nyomda par már annyira fejlődött, hogy felveheti a versenyt a külföldi gyármányokkal.

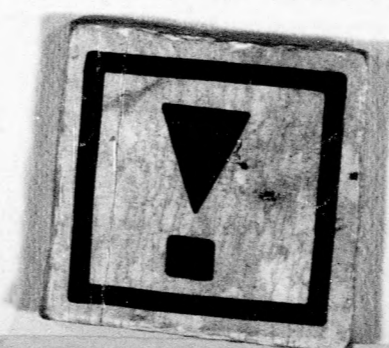
TÖZSDE

November 15.

Beograd. (Zárlat.) London 383, Páris 48250, Newyork 8750, Genf 1546, Prága 25350, Bukarest 4650, Budapest 046, Bruxelles 425, Wien 0122, Amsterdam 33.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 573, London 2483, Páris 3090, Milano 2447 és fél, Prága 1650, Wien 00080 és egynegyed, Budapest 00307 és fél, Beograd 655, Bukarest 300, Varsó 00003, Berlin 000.000.000.01 és egynegyed, Szófia 475.

Budapest. (Zárlat.) Beograd, dinár 228—242, Bukarest, lej 108—121, London 87300—91700, Angol font 87900—92200, Newyork, dollár 20000—21000, Páris 1105—1171, Szófia 163, Wien 27-85, Milano 870—925.



a törékenytestű, melegsivű, szegény Nemecek szerepét a filmen eljátsza. Akik ismerték Janesit, mindjárt ő rá gondoltak és a kis Hatvani gyerek fényes sikert aratott ebben a szerepében.

De a Janesi gyerek szépen rajzoltatott tovább, lerajzolta az apját, anyját, rokonokat, ismerősöket, házsorokat, tájakat, mignem valaki azt tanácsolta apjának, vigye el a fiát Magyar-Mannheimer Gusztáv festőművészhez, az aztán majd megmondja, hogy a fiu piktor legyen-e, vagy komédiás. És itt kezdődik a kis Hatvani Janesi karrierje.

Mannheimer szeretettel nézte, nézegette a fiu rajzait és ahogy forgatta a vázlatkönyve lapjait, mindjobban lelkesedett:

— Nagy tehetség... Igen nagy tehetség a fiu...

Mind ez két esztendő előtt történt s azóta Hatvani János Mannheimer mester irányítása mellett fejlesztette a talentumát. A mult esztendő végén Mannheimer kiküldte Stockholmba a fiu néhány rajzát, mire a svéd külügyminiszter, Juszebig képzőművészeti akadémiai igazgató és Asblond műkritikus tanácsára nyomban pénzt, utlevelet küldött Hatvanéknak azzal a kéréssel, hogy a fiu tüstént utazzék ki Stockholmba.

És Hatvani Jánost otthon szépen fölöltöztették új ruhába és Budapestre már a svéd konzul utaztatta el. Öt napig tartó utján a svéd kormány védelme alatt állott, megérintésétől kezdve pedig, amíg el nem végzi a studiumát, a svéd képzőművészeti akadémia növendéke, tekintélyes ösztöndíjjal... S hogy hire ment a magyar művésznövendék ottlétének, Stockholm előkelőségei hamarosan egész sor képet és rajzot vásároltak tőle...

A boldog magyar színészyerek a napokban irta haza a szüleihez első hosszabb levelét. Többek között ez van benne:

— Az Akadémián valóságos családi életet élünk. Sokszor este hétig dolgozom s ha csak meg nem hívnak valahova ebédre, idebenn étkezünk, mert itt a növendékek számára igazán lukullusi ételeket készítenek. Többek között a világhírű Albin Dallon orvosprofesszor, Rolf színművész, Juszebig akadémiai igazgató, Mary Anderson kisasszony, Stockholm legszebb hölgye, Bornemissza báró itteni magyar követ és a felesége és még sok más előkelőség házához vagyok hivatalos és vagy festem őket, vagy csak szívesen látott vendégük vagyok. Itt mindenki szereti a művészeteket és a nemesebb sportot. A gyönyörű Eldingön szigetén lakom, ahová vagy skin, vagy a svédnek egy speciális sporteszközén, a Sparkstötin, egy villámgyorsan sikló szánfélélen megyek. Tizenkét órákor uzsonnázunk és este hatkor ebédünk. De mindegyik étkezésünk olyan gazdag, finom és változatos, hogy egy menü sokkal dusabb, mint három magyar ünnepi ebéd. Az italunk nem víz, hanem tej. Étkezés előtt imádkozunk.

Igy ír a szüleihez Hatvani János és jócskán küld haza a keresetéből is nemesak a szüleinek, hanem egy gyerekkori testi-lelki jópajtságának is, egy tehetséges rajzolóknak, aki szegény elvesztette szüleit és ő maga beszédhibás, dadog.

A színészyerek sikere kapcsán Hatvani Ede, a fiu édesapja kedves epizódot mesél el:

— Mikor a bátyámnak, Hatvani Károlynak színészkozmája volt Budapesten, Ujházi mester mindennapos vendége volt, mert nagyon izlett neki a primadonna sógornóm, szegény boldogult Csillag Amália főztje.

— Magam és a feleségem akkor szerződés nélkül voltunk, hát a kis Janesi fiammal, aki akkor másfél esztendő volt, feljöttünk Budapestre és természetesen a bátyámnál étkeztünk. Ott volt a kis gyerekkünk is és amint fekszik a kis bölcsőjében és pufók képpel az ujját szopogatja, Ujházi mester hozzálép, fölemeli, babusgatja, majd odaszól hozzám:

— De nagyszerű koponyája van ennek a gyereknek, Edus! Meglásd! ebből még nagy ember lesz... Ha nem hiszed, írd fel, hogy én mondtam... te marha...

És Hatvani Ede ma is áhítattal gondol Ujházi Ede jóslatára...

Polgár Géza.

Könyv a hasfelmetsző Jackről.

Ki volt a nyolcvanas évek híres bűntevője.

William le Queux, az ismert angol regényíró fölöttébb érdekes könyvet adott ki, amely a nemzetközi bűnügyi történelem egyik legnagyobb titkát leplezi le. Azokról az ismert gyilkosságokról szól ez a könyv, amelyek 1888-ban London Whitechapel nevű negyedében nyílt utcán történtek, amikor is tudvalevőleg egész sereg nőt találtak meggyilkolva és megcsónkítva az utcán. A meggyilkolt nőknél mindig egy kártya feküdt, ezen a felírás: Jack, a hasfelmetsző. Mindmostanáig senki sem tudta, hogy ki volt ez a gyilkos, hiába keresték az egész világon, sohasem találták meg. Általában azt sejtették, hogy a gyilkos maga is öngyilkos lett, mert a pszichiáterek egybehangzó véleménye az volt, hogy nem gonosztevőről, hanem örületről van szó.

Most azután le Queux kijelenti, hogy sikerült világosságot derítenie ebben a rejtélyes ügyben, fölfedezte Jack-et, a hasfelmetszőt, még pedig úgy, hogy Rasputin-nak egy sereg levelét tanulmányozta, akit tudvalevőleg a forradalmárok Oroszországban meggyilkoltak. Mikor az első forradalom diadalmait élte Oroszországban, Kerenszki meghívta a regényíró és tanulmányozás eljárásból átnyújtott neki egy levél- és okmányköteget, amely egyik pénzszekrényben találtatott. Az okmányok között volt egy sorozat levél is amelyet gépirással és rossz francia fogalmazással diktált valaki. Ezeknek a leveleknek, amelyeket állítólag maga Rasputin diktált, címe is van s ez a cím: Orosz gonosztevők.

Ezekben elmondja többek közt, hogy Zveriev nevű anarchista bevallotta, hogy ismeretségben van azzal a Jack-el, akit annyira keresnek. A gyilkos Perdacsenkó nevű orosz orvos, valamikor a tver-i női kórház tanársegédje. Az orosz orvos Londonban nagyon rejtélyes életet folytatott. Minden este elindult londoni lakásáról Whitechapel-be, bűntetteinek színhelyére. Nem egyedül ment, hanem bűntársai is voltak: egy orosz szabónó, aki szintén valami beteges szenvedélyből volt a segítője és nézője az orvos véres

munkájának. Ő volt az, aki az áldozatul kiszemelt nőkket megismerkedett és Perdacsenkót bemutatta. Volt azonban még egy segítő társuk, egy Newieczky nevű ember, aki „falazott”, amíg ők „dolgoztak”.

Mikor Perdacsenkó néhány hónappal később visszatért Oroszországba, ott is meggyilkolt egy nőt

s ezért örültek házába tették, ahol 1908-ban halt meg. Le Queux azt állítja, hogy Rasputin ez okmányait gondos vizsgálat tárgyává tette és Londonban folytatott nyomozásai is megerősítik ezeket az adatokat.

Felelős szerkesztő távol, a szerkesztésért felelős JUHÁSZ FERENC.

Fájdalomtól megtörtén jelentjük, hogy

drága jó édesanyánk

hosszu szenvedés után elhunyt.

Ma (pénteken) délután 2 órákor fogjuk utolsó útjára kísélni.

Részvétlatogatásokat kérünk mellőzni.

Veliki-Becskerek, 1923 november 16-án.

Dr. GYENES VIKTOR
GYENES HUGÓ.

Meghívó.

Az „Első Vasuti Zeneegyesület Veliki Becskerek” e hó 18-án a Geier-féle vendéglőben (III. külkerület) tartja

rendkívüli évi közgyűlését,

melyre az összes tagjait ezennel tisztelettel meghívja.

Tekintettel arra, hogy a mult hó 20-ikára hirdetett gyűlésen nem jelent meg elég számú tag, továbbá, hogy mulasztathatlan ügyeket kell rendezni, az alapszabály értelmében a közgyűlés akkor is meg lesz tartva, ha nem is lesz elég számú tag.

A gyűlés pontosan 8 órákor kezdődik.

A vezetőség.

2060

Buffet-kisasszony

aki szerbül és magyarul beszél, felvételik. — Jelentkezhetni

JANKOVITS ÉS RADANOV
csemegeüzletében. 2098

A kiadóhivatal telefonja — 21.

A szerkesztőség telefonja 281.

Prima minőségű 2105

burgonya

a legelőnyösebb napiáron kapható
Krunska utca 3. sz. a. Telefon 65.

Ugyanott jó karban levő
pékfelszerelési dolgok eladó.

Egy szobaberendezés

eiköltözés miatt eladó

2102

Ruvarcseva (Vajta) u. 7. sz. a.

Munkásnőket

keresünk. 2107

Első velikibecskereki
szappan- és gyertyagyár.

A Kórház-utcában egy teljesen új

ház

szabadkézből azonnal eladó.

Bővebbet ugyanott: 2103

SCHÜLI ANDRÁS tulajdonosnál.

Ruhabevásárlók figyelmébe!

Nagy áruhalmozódás miatt mélyen leszállított árak mellett kiárusításra kerülnek:

Női- és leánykatélikabatok, plüs-, posztó-, velour- és szőrméből, eredeti bécsi modell-darabok, férfi- és gyermeköltönyök, télikabatok, rövid és városi bundák.

Mindennemű szőrmecikkek. 2050 Külön mértékosztály.

Angol és cseh szövetekkel dusan felszerelve.

FRANK LAJOS ruhaáruhaza V. Becskerek.